

Arkivfoto

Til rors i 66 år

Ingen i norsk seilsports historie kan vise til regattadeltakelse over så mange år og med så mange starter som Kong Olav. Fra debuten i 1918 og frem til Vestfjordens vårregatta i 1990 som skulle bli hans aller siste, har Kongen deltatt i et ufattelig antall regattaer. Han eide i alt 19 båter. Den siste, 5,5 meteren «Norna XII», ble kontrahert i 1986. Da var Kong Olav 83 år gammel!

Sin første båt fikk han på 15-årsdagen 2. juli 1918. 22 kvm «Teddy» var tyngre bygd og hadde mindre seilareal enn konkurrentene. Likevel deltok båten i regattaer, men det var nok mer for treningen enn for premienes skyld. «Teddy 2» derimot, var mer lik konkurrentene og med den ble det mange premier. Både i 1922 og i 1923 vant Kronprins Olav Bergenspokalen for KNS.

Kronprinsen drømte som enhver seilerinteressert unggutt om sin egen 6-meter, og i 1925 gikk drømmen i oppfyllelse. Tronarvingen markerte hovedstadens navnebytte fra Kristiania ved å døpe båten «Oslo» og etablerte dermed en tradisjon for å gi sine båter navn med nasjonal klang. Unntakene i så måte var 8-meteren «Sira» som han kjøpte fra Johan Anker, og den amerikanske 5,5 meteren «Bingo». Kong Olav mente at navnet skulle følge båten etter eierskifte. Her var han imidlertid ikke helt konsekvent idet han selv insisterte på at hans egne båter skulle skifte navn så snart de havnet hos ny eier.

OL-mester

Med «Oslo 2» realiserte han en annen drøm, om å delta i Cowes-regattaen. Det gjorde han med bravur i 1926 ved å vinne sammenlagt i konkurranse med 16 andre båter. Hankø-regattaen det året vant han likeledes overlegent.

1928 var OL-år, og Kronprinsen had-

de bestilt sin første «Norna», 6 N 21, fra hoffkonstruktøren Johan Ankers tegnebord. Med denne vant han uttakningene til de olympiske seilaser i Amsterdam, men ba om at Anker overtok roret. Selv var Kronprins Olav en del av mannskapet om bord. «Norna» vant seilasene overlegent og sikret Kronprinsens eneste olympiske medalje, riktignok av edleste kvalitet. «Norna II» representerte Norge i Gullpokalseilasene i Gøteborg i 1930, da med Claus Frimann-Dahl som rormann, mens «Norna III» ble kontrahert til KNS'50 års jubileum i 1933 da Kronprins Olav var foreningens formann. Samme år deltok han med «Norna III» i Sandhamnsregattaen og tok hjem et lass med æres- og vandrepremier. Også i 1934 var han tilbake i Sandhamn da han vant «Den Gylne Fredens Pokal»

6 N 56 «Norna IV», igjen fra Anker, ble levert i 1935 og 6 N 59 «Norna V» kom året etter, i tide for de olympiske seilaser i Kiel. Kronprinsen var imidlertid tatt ut til å seile om Entonnerpokalen (One Ton Cup) i Gøteborg og stilte derfor ikke opp i uttakningsseilasene. Dette året gikk han av som formann i KNS etter å ha sittet i fire år. Han ble varmt hyllet for sitt arbeide og ble under stor begeistring utnevnt til foreningens æresformann, et verv han skjøttet med entusiasme og innsikt like til sin død i 1991.

Valgte norske konstruktører

«Norna V» ble solgt til England, og i 1937 leverte Anker & Jensen 6 N 65 «Norna VI», igjen fra Johan Ankers tegnebord. I 1938 ble det ingen ny 6-meter, men isteden overtok han 8-meteren «Sira» som Johan Anker hadde fått bygget. «Sira» ble Kronprinsen kjæreste båt. Med denne ble han hyppig å se i Oslofjorden og i sommerferiene på Hankø like til den siste sommeren han seilte. Båten befinner seg stadig i kongelig eie og restaureres nå av Kong Harald på Killingen utenfor Bygdøy. 6 N 72 «Noreg» ble den siste av Kronprinsens Johan Anker-båter og det skulle gå helt til 1951 før neste båt ble sjøsatt, 5,5 meteren «Norna VII» tegnet av Henrik Robert.

«Oslo» var Kronprins Olavs første 6-meter.

Bjarne Aas-båten «Norna VIII» ble levert i 1953 og Kronprinsen lot Finn Chr. Ferner seile båten i Gullpokalseilasene i 1954 og 55, før han lyktes å ta pokalen hjem fra Genua i 1956.

Kong Olav var lojal overfor norske konstruktører, og «Norna IX» var tegnet av Sigurd Herbern som noen år tidligere hadde laget tegningene til Kronprins Haralds første 5,5 meter, «Fram II». Imidlertid ble «Norna X» den siste båten etter norske tegninger. Med Bjarne og Henrik Aas døde kunnskapene om meterbåter her hjemme.

Kongens entusiasme for 5,5 meterklassen er imidlertid vel kjent, og uten hans standhaftighet hadde vel klassen forsvunnet for godt fra norske farvann

etter at den ble satt ut av det olympiske program fra 1968. I mange år besto klassen av bare to båter «Norna IX» og «Bingo» som begge tilhørte Kongen. Til Hankø og seilasene om King Olavs Cup kom imidlertid vennene Bobby Symonette, Albert Fay og Frank Tollhurst trofast tilbake år etter år og sørget for at Norge ikke kom i bakleksa når VM og Gullpokalseilaser skulle arrangeres.

Premiesamler

VM for 5,5 meter ble i 1971 arrangert av Seawanhaka Yacht Club i Oyster Bay på Long Island utenfor New York. For å slippe bryet med å transportere egen båt over Atlanteren hadde Kongen chartret «Bingo», en rask amerikansk båt tegnet

av Bill Luders, toneangivende konstruktør i 5,5 meter klassen på dette tidspunkt.

Ted Turner, senere kjent som mannen bak CNN, vant mesterskapet med «Bingo» på bronseplass, og Kongen var så begeistret for «Bingo» at han kjøpte båten og tok den med til Norge. I 1976 sto Norge for tur til å arrangere VM for 5,5 meter og igjen utkjempet Turner og Kongen mange harde dueller under regattaen. Kongen tok sin andre VM-bronse som 64 åring, mens Ted Turner kom på plassen foran. Til 1979-sesongen bestilte Kongen ny 5,5 meter, «Norna X» med en eiendommelig kanobaug, tegnet av amerikaneren Ernest Fay. Båten gikk som et tog på kryss når det blåste, men hang igjen når vinden kom aktenfra, og

«Norma» vant Olympisk gull i Antwerpen i 1928 med Kronprins Olav som mannskap. Kronprinsen hadde vunnet uttagningene, men insisterte på at konstruktøren Johan Anker skulle styre under selve OL-seilasene

I 1971 kjøpte Kongen 5,5 meteren «Bingo» i USA.

under VM endte nybygget på 5. plass. I 1981 tok Kongen The Duke of Edinburgh Cup på Bahamas med båten.

Fra 1985 tok interessen for 5,5 meter klassen seg opp her

«Norma V» var den nest siste av de mange 6-metere Kronprins Olav fikk bygget før krigen.

hjemme. Finske Hans Groop tegnet hurtige båter og tok i bruk plast som byggemateriale. Teddy Sommerschild var den første med slik båt i Norge. Kongen ble imponert og bestilte en videreutvikling og dro direkte etter levering til VM i Texas. «Norma XII» var en svært rask båt, og Kong Olav tok mange premier med den i en raskt voksende hjemlig flåte. I hans siste regatta, Vestfjorden Seilforenings vårregatta i 1990, tok Kong Olav 3. premie 87 år gammel.

Kongens Serie

Det er vanskelig å nevne Kong Olavs innsats på regattabanen uten å komme inn på H.M. Kongens Serieseilaser, en institusjon i norsk seilspport helt siden 1919. Initiert av Kong Haakon, egentlig som et treningstilbud til seilerne, har regattaen opprettholdt sin popularitet. I en kort periode, fra 1952 til Kong Haakons død i 1957 ble regattaen arrangert av Kronprins Olav og het da Kronprinsens Serieseilaser. Senere har Kongens Serie vært en årviss begivenhet som det er

Kong Harald:

– Kong Olav var en uredde seiler

Seilas har vært så heldig å få Hans Majestet Kong Harald til å fortelle om noen av sine opplevelser på sjøen med sin far, Kong Olav. Han beskriver sin far som en tøff seiler.

Han husker spesielt en episode som skjedde i 1955 under jubileumsseilasen til KSSS i Sandhamn i Sverige, da de seilte sammen i «Sira». De var ute på Kanholmsfjärden og det blåste 20 til 22 m/s. – Vinsjene til genoan løftet seg ut av dekk. Da husker jeg han sa: «Det ordner seg på lens». Så satte han spinnakeren og dro vinsjene tilbake med spinnakerskjøtene. Denne episoden viste hans ureddehet og tøffhet som seiler.

Om Kong Olav introduserte seilsporten for daværende Kronprins Harald, var det aldri snakk om noe press fra Kongens side, forteller Kong Harald.

– Har Kongen lært noe av sin far som han selv bruker på regattabanen?

– Det er mulig jeg ubevisst har lært noe av min far. Jeg lærte nok mer av å seile mot ham i samme klasse. Det gjorde vi i flere år. Etter en seilas diskuterte vi hvordan den hadde vært, og det var lærerikt.

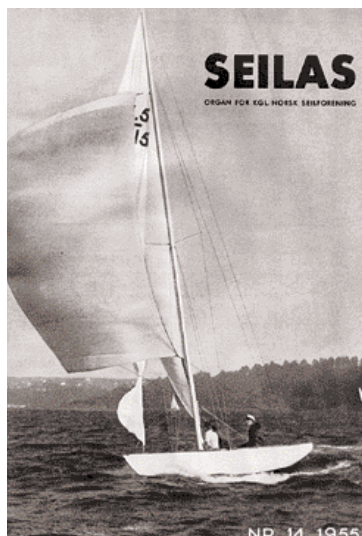
– Hvilken egenskap, om noen, hadde Kong Olav på regattabanen som Kongen selv gjerne skulle vært i besittelse av?

– Det er vanskelig å svare på, men han var en hardværerseiler. Det er ikke jeg.

– Har Kongen ambisjoner om å dominere på regattabanen like lenge som sin far?

– Jeg vet ikke om jeg dominerer på regattabanen, men jeg vil holde på så lenge jeg synes det morsomt og helsa holder.

sissel@seilas.no

Det var ikke ofte far og sønn seilte sammen, men her har daværende Prins Harald fått låne sin fars båt «Norna VIII» som 19 åring. Det var hans debut i 5,5 meter klassen. Seilas-forside fra 1955.

rift om å bli invitert til. Selv om vår nåværende Konge gjerne i muntre vendinger karakteriserer regattaen som seilsportens påskeskirenn henger triumfene høyt, kanskje særlig fordi alle klassevinnerne mottar sin «Kongepokal».

Ved siden av at Kong Olav var formann KNS, representerte han fra 1932 foreningen i

Skandinavisk Seilforbund og senere i IYRU, nå ISAF. Her markerte han seg sterkt i en årrekke med solid innsikt i alt som hadde med sporten å gjøre. Han ble det internasjonale seilforbundets ærespresident og den første til å motta Beppe Croces pokal, regnet som internasjonal seilsports høyeste utmerkelse, en ære som det i disse dager også er blitt Jan Herman Linge til del.

mikkel@seilas.no